

preparata, ali nas i dalje ostavlja u zabludi u pogledu točnog izgovora te riječi.

Detergent je, kako se ističe u spomenutom članku, engleska riječ (zapravo pojam prihvaćen iz engl. jezika — Ž. B.). Riječi s nastavkom *-ent* u engleskom su brojne, a usvojene su ili preko francuskog ili direktno iz latinskog. Tako je korijen engleskog *detergent*, odnosno francuskog *détergent*, u latinskom part. prez. *detergens* od glagola *detergere*. Pred nastavkom *-ent* izgovara se doduše u engleskom *g* kao *dž*, ali u našem jeziku u svim takvim riječima latinskog porijekla *g* ostaje nepromijenjeno: dakle *-gent*, a ne *-džent*, te prema tome *detergent*, a ne *deterdžent*.

Na pogrešan izgovor ove riječi pisci spomenutih reklama i spomenutog članka bili su nesumnjivo navedeni engleskim izgovorom

ditèrdžent (otprilike). To im se međutim ne bi bilo dogodilo, da su se sjetili ostalih sličnih riječi, koje smo već usvojili, na sreću, s pravilnim izgovorom: *agent*, *kontingent*, *konvergentan*, *divergentan*, *tangenta* i sl. I na kraju krajeva, riječ *detergent* je kod nas već i usvojena, i to s pravilnim izgovorom! Radi se doduše, o jednom užem, stručnom području, o farmaciji, gdje ona isto znači *sredstvo za čišćenje*.

Upotreba *detergenata* širi se kod nas sve više, ali se, nažalost još većom brzinom, širi i neispravan naziv *deterdžent*. Na propagandnim odjelima dotičnih poduzeća, na našim oglasnim zavodima i našim dnevnim listovima leži sada zadatak, dok još nije kasno, da počnu upotrebljavati pravilan naziv *detergent*.

Željko Bujas

OSVRTI

JEDANAESTI SASTANAK PRAVOPISNE KOMISIJE

Od 25. studenoga do 1. prosinca 1957. održan je u Novom Sadu jedanaesti sastanak Pravopisne komisije, na kojem su razmotrene i usvojene stilizacije novog pravopisa, kako su ih prema donesenim zaključcima i formulacijama izradili članovi komisije Mihailo Stevanović i Ljudevit Jonke. Prisutni su bili svi članovi Pravopisne komisije osim prof. Aleksandra Belića, koji je bio spriječen bolešću.

U sadržajnu stranu stilizacija Pravopisna je komisija dirnula samo na dva mjesta, i to u pisanju muslimanskih imena i u pitanju prezenta glagola *stiskati*, *pritiskati*. Kao što sam obavijestio čitaoc »Jezika« u 3. broju prošloga godišta na str. 67., najprije je bilo zaključeno, da se u našim muslimanskim imenima, kao što su *Edhem*, *Subhija*, *Midhat*, ne će u pismu provoditi asimilacija po zvučnosti, ali je taj zaključak na temelju mišljenja sarajevskih orijentalista promijenjen u tom smislu, da ta imena treba smatrati udomaćenima i ponašenima, pa ih je bolje pisati s provođenjem asimilacije u obliku

Ethem, *Suphija*, *Mithat*. A što se tiče prezenta glagola *stiskati*, *pritiskati*, donesen je zaključak, da se pored prezenta *stiskam*, *pritiskam* mogu u književnom jeziku upotrebljavati i prezenti *stišćem*, *pritišćem*, koji su se na zapadnom području znatno proširili. Taj je zaključak sličan već prije donesenom zaključku o prezentu glagola *pljeskati*, koji glasi *pljeskam* i *plješčem*. Ovo je *šč* u oba slučaja nastalo kao rezultat glasovnih promjena izazvanih palatalizacijom, disimilacijom i jotacijom, slično kao i u zbirnim imenicama *liješće*, *triješće* prema općim imenicama *lijeska*, *trijeska*.

Pošto je dakle usvojila obje stilizacije, ije-kavsku i ekavsku, Pravopisna je komisija zaključila, da se te stilizacije umnože i razasalju na diskusiju naučnim i stručnim društvima i ustanovama. Objе pravopisne stilizacije poslat će se na uvid i mišljenje Jugoslavenskoj akademiji znanosti i umjetnosti u Zagrebu, Srpskoj akademiji nauka u Beogradu, Naučnom društvu u Sarajevu, Univerzitetu u Beogradu, Sveučilištu u Zagrebu, Univerzitetu u Sarajevu, Matici Srpskoj i Matici Hrvatskoj, Savezu književnika

Jugoslavije, Društvu književnika Hrvatske, Srbije, Bosne i Hercegovine i Crne Gore, Udruženju nastavnika tih četiriju republika, Udruženju novinara četiriju republika, Udruženju za srpskohrvatski jezik u Beogradu, Sarajevu i Titogradu, Hrvatskom filološkom društvu u Zagrebu, Slavističkom društvu Srbije, Društvu prevodilaca svih četiriju republika, Odboru za prosvjetu FNRJ u Beogradu i Savjetima za prosvjetu i školstvo četiriju republika. Središnjice će dakako razaslati tekstove i svojim glavnim podružnicama. Osim toga tekst će se pravopisa poslati i Predsjedniku Republike, predsjedniku Narodne skupštine, predsjednicima Skupštine, odnosno Sabora četiriju republika i predsjednicima Izvršnog vijeća Srbije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Crne Gore.

Zaključeno je, da diskusija traje dva mjeseca nakon primitka teksta, a eventualne primjedbe i obrazloženi prijedlozi diskutantata slat će se sekretarijatu Pravopisne komisije pri Matici Srpskoj u Novom Sadu i pri Matici Hrvatskoj u Zagrebu. Kada sekretarijat Pravopisne komisije u Zagrebu i Novom Sadu razredi sve te obrazložene primjedbe i prijedloge, Pravopisna će se komisija još jednom sastati, i to u Beogradu, da razmotri pridošli materijal i u potpunoj kompetenciji donese posljednju odluku. Poslije te sjednice pravopis će se, zajedno s pravopisnim rječnikom, predati u štampu u dva istovremena izdanja: ijekavsko i latinicom u Zagrebu i ekavsko i ćirilicom u Novom Sadu.

Umnožavanje tekstova i sama diskusija trajat će nekoliko mjeseci, a u to isto vrijeme priređivat će se prema izrađenim pravilima pravopisni rječnik, koji će biti omašan, jer će pored pravopisne problematike obuhvatiti i akcenatsku problematiku i jer se ne će zadržati samo na prostonarodnom rječničkom blagu, nego će obuhvatiti i stručne i naučne riječi i izraze. Prema akcenatskim načelima, koja je utvrdila Pravopisna komisija na pretposljednem sastanku, tekst pravopisnog rječnika priredit će uži odbor (prof. Belić, prof. Hraste i prof. Vuković) i podnijeti ga na odobrenje Pravopisnoj komisiji, koja će ga razmotriti i

usvojiti na sastanku u Beogradu u mjesecu lipnju 1958. Tako brzo moći će se rječnik izraditi samo zato, što je već bio započeo u Pravopisnoj sekciji Hrvatskog filološkog društva u Zagrebu prije nekoliko godina.

Kao autor čitavog pravopisa bit će označena Pravopisna komisija, a kao izdavači Matica Hrvatska i Matica Srpska. Isti će izdavači izdati i manje, školsko izdanje pravopisa, i to prema direktivama autora.

Kao što se po iznesenom vidi, rad je na velikom pravopisu prilično opsežan i zamršen, pa se samo tako može razumjeti, što se protegao i na dulje vrijeme, nego se očekivalo.

Ljudevit Jonke

OZNAČIVANJE IZGOVORA STRANIH IMENA U ŠTAMPI

Kao što je poznato, »Vjesnik u srijedu« započeo je s praksom davanja izgovora stranih imena i naziva u zagradama neposredno iza njih. Praktičniji način, t. j. njegovo donošenje na kraju članka, izgleda, da je napušten. Međutim, još je veća šteta, što se i izgovor, koji se ovako donosi (u posljednje vrijeme sve nemarnije i nedosljednije) daje na prilično nepraktičan način.

Čitaocima ne ćemo naime nimalo pomoći, ako im nakon imena poznatog glumca *Leslie Howarda* napišemo u zagradi *Howard* (»Vjesnik u srijedu«, 22. I. 1957.) umjesto pravilnog (premda naravno pojednostavljenog) *Haward* — a konačno, moglo se je dodati i *Lezli*, da se ne bi, kao što se i radi, čitalo krivo *Lesli*. U istom broju nalazimo i *Humphrey Bogart* kao *Hemfri*, umjesto pravilnog *Hamfri*; *Bette Davis* kao *Devis*, umjesto *Dejvis*; *Clark Gable* kao *Gebl*, umjesto *Gejbl*. Neki će vjerojatno braniti oblike *Devis* i *Gebl* kao »uobičajene« i »već usvojene«, dok će *Dejvis* i *Gejbl* smatrati »pedantnim«. Ako bismo to prihvatili, našli bismo se, međutim, ubrzo pred velikim brojem sličnih slučajeva, koje bi jednako trebalo prihvaćati (i oblik *Hemfri*, ma da potpuno pogrešan i neprihvatljiv, ne bi ostao bez branilaca kao »već usvojen« oblik) — tako da bi se naše poučavanje i ispravljanje